

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
Інститут енергозбереження та енергоменеджменту**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІЕЕ

(підпис) С.П. Денисюк
(ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2015 р.

(підпис) _____
(ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 201_р.

Основи охорони праці ПП.12

РОБОЧА ПРОГРАМА

кредитного модуля

підготовки бакалаврів

**напрямів 6.050502 «Інженерна механіка», 6.050503 «Машинобудування»,
6.050501 «Прикладна механіка»**

форми навчання денної

Ухвалено методичною комісією

ІЕЕ
(назва інституту/факультету)

Протокол від __.__.2015 р. № __

Голова методичної комісії

(підпис) А.Л. Ган
(ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2015 р.

Робоча програма кредитного модуля “Основи охорони праці ”
для студентів за напрямками підготовки 6.050502 «Інженерна механіка», 6.050503
«Машинобудування», 6.050501 «Прикладна механіка»
освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, за денною формою навчання
складена відповідно до програми навчальної дисципліни “Основи охорони праці ” _____
(назва навчальної дисципліни)

Розробники робочої програми:

доцент, к.т.н., доцент Полукаров Олексій Ігорович
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри
„Охорони праці, промислової та цивільної безпеки”
(повна назва кафедри)

Протокол від «__»__2015 року № 1

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

О.Г. Левченко
(ініціали, прізвище)

«__»_____2015 р.

1. Опис кредитного модуля

Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля
Галузь знань 0505 Машинобудування та матеріалообробка	Назва дисципліни, до якої належить кредитний модуль <u>Основи охорони праці</u>	Форма навчання <u>денна</u>
Напрями підготовки: 6.050502 «Інженерна механіка», 6.050503 «Машинобудування», 6.050501 «Прикладна механіка»	Кількість кредитів ECTS <u>1,5</u>	Статус кредитного модуля <u>нормативний</u>
Освітньо-кваліфікаційний рівень <u>бакалавр</u>	Кількість розділів <u>1</u>	Цикл до якого належить кредитний модуль <u>Професійна та практична підготовка</u>
	Індивідуальне завдання <u>не передбачено</u> (вид)	Рік підготовки 4
	Загальна кількість годин <u>45</u>	Семестр 8
		Лекції <u>10 год.</u>
		Практичні (семінарські) <u>8 год.</u>
	Тижневих годин: аудиторних – 1 СРС – 1	Самостійна робота <u>27 год.</u>
Вид та форма семестрового контролю <u>екзамен усний</u>		

У створенні умов праці, відповідних сучасним вимогам, важливе значення має рівень підготовки фахівців з питань охорони праці, формування у випускників ВЗО переконання щодо важливості цих питань і їх пріоритетності по відношенню до результатів трудової діяльності, що, відповідно до Закону України “Про охорону праці”, є одним з основних принципів державної політики у галузі охорони праці. Основою створення безпечних умов праці щодо конкретного виробництва є чіткі знання небезпечних і шкідливих факторів, пов’язаних з цим виробництвом, їх впливу на організм людини, вимог нормативних документів щодо обмеження цього впливу, методів і засобів захисту працюючих. Ці знання майбутні бакалаври мають отримати в результаті вивчення дисципліни “Основи охорони праці”.

В структурно-логічній схемі навчання кредитний модуль “Основи охорони праці” вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівня «бакалавр» після вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» та ряду дисциплін професійно-орієнтованого циклу, коли майбутні фахівці мають достатнє уявлення щодо умов їхньої майбутньої професійної діяльності. Це забезпечує можливість її викладання з урахуванням професійної орієнтації студентів.

Робоча програма кредитного модулю складена на підставі Типової навчальної програми нормативної дисципліни “Основи охорони праці” для вищих навчальних закладів, затвердженої Заступником Міністра освіти і науки, молоді та спорту України 18.03.2011 р., що розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.10.2010 року № 969/922/216 «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 листопада 2010 року за № 1057/18352, та розробленої на її основі навчальної програми дисципліни “Основи охорони праці”, ухваленою методичною радою НТУУ «КПІ» (протокол №8 від 17.04.2014).

2. Мета та завдання кредитного модуля

1.1. Мета кредитного модулю.

Метою кредитного модулю є формування у студентів усвідомлення відповідальності за особисту та колективну безпеку та здатностей (компетенцій) для її оцінки і забезпечення на робочих місцях і у підрозділах під час майбутньої професійної діяльності на першій посаді.

За результатами вивчення кредитного модулю бакалаври за відповідними напрямками підготовки мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими компетенціями: .

- використовувати положення законодавчих актів і нормативно-правових документів з охорони праці та промислової безпеки у своїй діяльності;
- оцінювати санітарно-гігієнічні умови і рівень безпеки праці;
- володіти основними методами збереження життя, здоров'я та працездатності працівників під час майбутньої професійної діяльності у межах своєї компетенції на первинній посаді;
- виконувати професійні функції, обов'язки і повноваження з охорони праці на робочому місці (первинної посаді);

1.2. Основні завдання кредитного модулю.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання :

соціально-економічних, правових і організаційних основ охорони праці;

- соціально-економічних, правових і організаційних основ охорони праці;
- основ гігієни праці і виробничої санітарії;
- основ виробничої і пожежної безпеки.

уміння:

в виробничо-технологічній діяльності:

- оцінювати технологічні процеси та обладнання на відповідність вимогам безпеки;
- обґрунтовувати вибір оптимальних умов і режимів праці в галузі діяльності на основі сучасних досягнень в сфері охорони праці;
- виконувати виробничо-технологічні функції із обов'язковим додержанням і забезпеченням усіх вимог гігієни і безпеки праці;

в організаційно-управлінській діяльності:

- оцінювати виробниче середовище на відповідність санітарно-гігієнічним вимогам;

- володіти базовими організаційними методами збереження життя, здоров'я та працездатності виробничого персоналу, профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності на робочому місці, у виробничому колективі в обсязі, необхідному для виконання професійних обов'язків на первинній посаді;
- здійснювати організаційну діяльність у первинному трудовому колективі (підрозділі) з обов'язковим додержанням і виконанням вимог охорони праці;
- проводити інструктажі з охорони праці на робочих місцях;

в проектно-конструкторській діяльності:

- забезпечувати максимальний рівень безпеки і гігієнічних характеристик технологічних процесів і обладнання на стадії їх створення (проекування) у межах своєї компетенції.

досвід:

- оцінки відповідності умов праці вимогам чинних нормативно-правових актів з охорони праці на робочих місцях;
- аналізу пожежної небезпеки об'єктів і вибору первинних засобів пожежогасіння.

3. Структура кредитного модуля

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
4.1. Вступ. Загальні питання охорони праці	3	2	-	-	1
4.2. Правові та організаційні основи охорони праці					
4.3. Державне управління, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці					
4.4. Організація охорони праці на підприємстві	2	2	-	-	-
4.5. Навчання з питань охорони праці					
4.6. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	15	3	6	-	6
4.7. Основи фізіології та гігієни праці					
4.8. Основи виробничої безпеки	7	3	2	-	2
4.9. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах					
<i>Екзамен</i>	18				18
Всього годин	45	10	8	-	27

4. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p style="text-align: center;">Лекція1. Нормативно-правові основи охорони праці</p> <p>Тема 1. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Охорона праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.</p> <p>Тема 2. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП), норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Документи з охорони праці, що діють в межах організації.</p> <p>Тема 3. Система державного управління і нагляду за охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.</p> <p>Завдання на СРС: проробка положень основних законодавчих актів України з охорону праці (Л.9.2.1,9.2.7.)</p>
2	<p style="text-align: center;">Лекція2. Організаційні основи охорони праці</p> <p>Тема 4. Організаційна структура і система управління охороною праці в організації. Основні завдання та функції управління охороною праці Громадський контроль за станом охорони праці в організації.. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.</p> <p>Тема 5. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб. Інструктажі з питань охорони праці.</p> <p>Завдання на СРС: пробка положень деяких нормативно-правових актів з охорони праці (Л.9.2.8., 9.2.11-15)</p>
3	<p style="text-align: center;">Лекція 3. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи гігієни праці та виробничої санітарії</p> <p>Тема 6. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета, завдання та заходи профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруень на виробництві.</p> <p>Тема 7. Завдання і зміст гігієни праці і виробничої санітарії. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.</p> <p>Повітря робочої зони (ПРЗ). Нормування та контроль параметрів ПРЗ. Заходи та засоби їх нормалізації. Класифікація та нормування, контроль параметрів, методи та засоби колективного та індивідуального захисту від акустичних факторів.</p> <p>Завдання на СРС: вивчення санітарно-гігієнічних вимог при роботі з комп'ютерною технікою (Л.9.2.9).</p>

4	<p>Лекція 4. Основи виробничої санітарії (продовження) та виробничої безпеки</p> <p>Тема 7(продовження). Оцінка і принципи захисту від випромінювань радіочастотного діапазону, інфрачервоного, ультрафіолетового та лазерних випромінювань.</p> <p>Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Нормування освітлення, розряди зорової роботи. Експлуатація систем виробничого освітлення.</p> <p>Атестація робочих місць за умовами праці. Карта умов праці.</p> <p>Основні санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень і території підприємства.</p> <p>Тема 8. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт.</p> <p>Завдання на СРС: Джерела штучного освітлення, лампи і світильники. Експлуатація освітлювальних установок. Л.9.1.1., ст.192-198.</p>
5	<p>Лекція 5. Основи виробничої (продовження) та пожежної безпеки</p> <p>Тема 8 (продовження). Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.</p> <p>Тема 9. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Оцінка вибухопожежонебезпечки виробничих об'єктів. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.</p> <p>Завдання на СРС: Електрозахисні засоби і заходи Л.9.1.1., ст. 342-362. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Л.9.1.1., ст. 392-399.</p>

5. Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять

набуття знань, умінь і досвіду оцінки відповідності умов праці вимогам чинних нормативно-правових актів з охорони праці на робочих місцях

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. «Мікроклімат робочої зони, оздоровлення повітряного середовища та нормалізація мікроклімату й теплозахисту»</p> <p>Мета роботи – ознайомитись з основними параметрами повітря робочої зони у виробничих приміщеннях набути практичних навичок у користуванні нормативними документами, вивчити приклади контролю та методика проведення їх оцінки з точки зору охорони праці, ознайомлення з основними заходами, спрямованими на оздоровлення повітряного середовища.</p> <p><i>Література:</i> 9.1.1, с. 161–169; 9.1.2, с. 171–180, 2.5.1.</p> <p>Завдання СРС: Опрацювати нормативні матеріали і зробити висновок щодо відповідності фактичних параметрів повітря робочої зони нормативним вимогам для заданих умов.</p>
2	<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. «ВИРОБНИЧЕ ОСВІТЛЕННЯ»</p> <p>Мета роботи – ознайомитися з принципами нормування освітлення, методами дослідження зорових умов праці, набути практичні навички користування нормативними документами, контрольними-вимірювальними приладами та методиками проведення досліджень.</p> <p><i>Література:</i> 9.1.1, с. 186–192; 9.1.2, с. 201–205; 9.1.3. 2.5.3.</p> <p>Завдання на СРС: Визначити коефіцієнти природної освітленості та зробити висновки щодо відповідності виконання вимог нормативних документів.</p>
3	<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. «ЗАХИСТ ВІД ШУМУ, УЛЬТРАЗВУКУ ТА ІНФРАЗВУКУ У ВИРОБНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ »</p> <p>Мета роботи – вивчення дії на організм людини шуму, ультразвукових та інфразвукових коливань, які виникають у виробничих приміщеннях, нормування параметрів цих чинників, ознайомлення з основними заходами, спрямованими на захист працюючих від негативної дії шуму, ультра- та інфразвуку.</p> <p><i>Література:</i> Захист від шуму у виробничому середовищі підручника 9.1.1, стор. 198...214, ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. Витяг з ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомлення з нормативною базою ,класифікацією, областю застосування і принципами захисної дії методів захисту від УЗ та ІЗ.</p>
4	<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. «ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА»</p> <p>Мета роботи – вивчити методика визначення категорії приміщень за вибухопожежною небезпекою, класу зони приміщення за вибухопожежною небезпекою, оснащення виробничих приміщень первинними засобами пожежогасіння, а також відпрацювати дії персоналу під час пожежі.</p> <p><i>Література:</i> Л-5 (3.5), методичні вказівки. 9.1.1, с. 328–341, 347–354; 9.1.2, с. 351–364, 370–379.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомлення з нормативною базою щодо вимог до пожежної безпеки приміщень та будівель. Опрацювати класифікацію, області застосування і принципи забезпечення приміщень первинними засобами гасіння пожежі.</p>

7. Рейтингова система оцінювання результатів навчання¹

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, які він отримує за:

- 1) відповіді на практичних заняттях;
- 2) відповідь на екзамені.

Система рейтингових балів

1. Практичні заняття.

Ваговий бал – $r_z = 4 \cdot 15 = 60$

Бали за кожне практичне заняття визначаються за результатами виконання індивідуального завдання і письмової контрольної роботи.

Критерії оцінювання:

- *виконання індивідуального завдання:*

5 балів – контрольні завдання і розрахунки виконані бездоганно, всі питання опрацьовані і розкриті у повній мірі, зроблені чіткі і правильні висновки;

4 бали – всі завдання в цілому опрацьовані (на 75-89%), з незначними недоліками, що не вплинули на кінцевий результат, у розрахунках можливі арифметичні помилки;

3 бали – завдання в цілому опрацьовані на 60-74%, але деякі не у повному обсязі, у розрахунках можливі суттєві помилки або неточності, висновки не чіткі і вичерпні;

0 балів – завдання не опрацьовані або виконані із значними недоліками та принциповими помилками, студент не володіє матеріалом, необхідним для розв'язання практичних задач, висновки не зроблено або вони не вірні.

- *виконання письмової контрольної роботи:*

5 балів – відповіді на запитання повні, вичерпні, обґрунтовані, студент добре орієнтується в теоретичному та практичному матеріалі;

4 бали – відповіді на запитання правильні, але з деякими неточностями або не зовсім повні;

3 бали – неповні або неточні відповіді на запитання, студент володіє уривчастою інформацією

0 балів – відповіді на основні запитання не розкривають їх сутність, студент не володіє матеріалом.

2. На екзамені студенти виконують контрольне завдання за яке можуть отримати максимальну суму балів r_E , що дорівнює 40. Кожне завдання (екз. білет) містить два теоретичних питання і одне практичне. Перелік питань наведений у додатку до навчальній робочій програмі кредитного модуля. Кожне теоретичне питання оцінюється у 12 балів, а практичне – 16 балів.

Система оцінювання теоретичних питань:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 11-12 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 9-10 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 7-8 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Система оцінювання практичного запитання:

- «відмінно», повне безпомилкове розв'язування завдання – 15-16 балів;
- «добре», повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 12-14 балів;
- «задовільно», завдання виконане з певними недоліками – 9-11 балів;
- «незадовільно», завдання не виконано – 0 балів.

¹ Вимоги до РСО та методика її складання надані у Положенні про рейтингову систему оцінювання результатів навчання студентів / Уклад.: В. П. Головенкін. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – 36 с.

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає $R = r_S + r_E = 100$ балів

РСО передбачає можливість додаткового використання штрафних і заохочувальних балів.

Штрафні та заохочувальні бали можуть нараховуватися за:

- відсутність на практичному занятті без поважної причини–2 бали;
- відсутність на лекції без поважної причини–2 бали;
- виконання творчих робіт з кредитного модулю (робота у наукових гуртках з підготовкою матеріалів доповідей або статей для публікації, участь у наукових і науково-практичних конференціях і семінарах, олімпіадах з дисципліни, конкурсах робіт, рефератів та оглядів наукових праць, аналіз сучасної нормативно-правової бази з охорони праці у країні і її відповідність вимогам міжнародних стандартів тощо) студенту додатково нараховуються 3-10 рейтингових балів у залежності від конкретних отриманих результатів.

За умови гарної підготовки і активної роботи під час практичного одному або двом кращим студентам на кожному практичному занятті може додаватися як заохочування 1 бал.

Сумарна кількість нарахованих студенту штрафних та заохочувальних балів не повинна перевищувати 10.

Фактично отримана студентом сума стартових балів і балів за екзаменаційну контрольну R з урахуванням штрафних і заохочувальних балів переводиться у екзаменаційну оцінку згідно з таблицею:

Бали $R = r_C + r_E$	ЕСТБ оцінка	Екзаменаційна оцінка
95-100	A	відмінно
85-94	B	добре
75-84	C	задовільно
65-74	D	
60-64	E	
Менше 60	Fx	незадовільно
Не зараховано розрахункову роботу, або є не зараховані лабораторні роботи, або $r_C < 25$	F	не допущено

8. Методичні рекомендації

Специфіка розподілу часу аудиторних занять і СРС на вивчення окремих розділів і тем відображена у таблиці п. IV.1. У зв'язку з малим обсягом годин лекції носять в основному установочний характер, з визначенням найважливіших тем і окремих питань, потрібного рівня їх засвоєння на відповідну оцінку, джерел інформації, а також методики оцінки знань та порядку проведення консультацій. Також на лекціях значна увага приділяється конкретним питанням, пов'язаним з виконаннями майбутніми бакалаврами своїх прямих обов'язків і функцій під час практичної діяльності на первинній посаді

9. Рекомендована література

9.1. Базова

1. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2011 – 480 с.
2. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
3. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.

9.2. Допоміжна

9.2.1 Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
3. Кодекс законів про працю України
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
5. Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції».
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
7. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1232 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
10. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

9.2.2. Додаткова література

1. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
2. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
3. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.

10. Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
3. <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охране и безопасности труда МОТ.
4. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

6. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
7. <http://op.kpi.ua> – Портал НТУУ «КПІ». МАТЕРІАЛ з питань ОХОРОНИ ПРАЦІ.
8. <http://orcb.kpi.ua> – сайт кафедри охорони праці, промислової та цивільної безпеки «НТУУ»КПІ